

CONSILIUL NAȚIONAL PENTRU COMBATEREA DISCRIMINĂRII
AUTORITATE DE STAT AUTONOMĂ

HOTĂRĂREA NR. 350
din 16.06.2008

Dosar nr: 395/2007
Petiția nr: 7.412/17.07.2007
Petent: Asociația Încrederea
Reclamat: Ministerul Sănătății Publice
Obiect: tratamentul neadecvat al persoanelor internate în Sanatoriul de Nevroze Predeal, neasigurarea condițiilor umane pentru beneficiari

I. Numele și domiciliul părților

I.1. Numele și domiciliul petentei

I.1.1. Asociația Încrederea, Aleea Valea Florilor nr. 4, bl. P10, sc. 5, ap. 82, sector 6, București

I.2. Numele și sediul reclamatului

I.2.1. Ministerul Sănătății Publice, Str. Cristian Popișteanu nr. 1-3, sector 1, București

II. Obiectul sesizării

Petenta, prin **Petiția nr. 7.412/17.07.2007**, arată că datorită subfinanțării Sanatoriului de Nevroze Predeal beneficiarii nu sunt tratați adecvat și nu beneficiază de condiții umane în sanatoriu.

III. Descrierea presupusei fapte de discriminare

Petenta, asociație având ca scop protejarea persoanelor cu probleme de sănătate mentală, arată situația existentă în Sanatoriul de Nevroze Predeal, considerând condițiile ca fiind discriminatorii la adresa beneficiarilor sanatoriului.

IV. Procedura de citare

Părțile au fost citate pentru data de 25.09.2007 și 27.05.2008.

La audierea din 25.09.2007 și 27.05.2008 s-a prezentat petenta.

La dosar au depus puncte de vedere Ministerul Sănătății Publice (**Adresa nr. 543/25.09.2007**, semnată de director G A consilier juridic, înregistrată la Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării — în continuare CNCD — cu **nr. 10.771/26.09.2007** și cu **nr. 11.798/10.10.2007**).

Procedura de citare a fost legal îndeplinită.

V. Susținerile părților

Petenta, asociație având ca scop protejarea persoanelor cu probleme de sănătate mentală, arată situația existentă în Sanatoriul de Nevroze Predeal, considerând condițiile ca fiind discriminatorii la adresa beneficiarilor sanatoriului.

Astfel petenta consideră că sanatoriul este subfinanțat, nu a fosat inclus în Programul Național de Psihiatrie și riscă să-și piardă terenul datorită dezinteresului autorităților în cauză. Datorită subfinanțării, dotarea sanatoriului nu este corespunzătoare, serviciile sunt de slabă calitate.

Ministerul Sănătății Publice, prin **Adresa nr. 10.771/26.09.2007**, nu a considerat că reducerea numărului de paturi, lipsa aparaturii medicale, dotarea insuficientă cu aparate radio și televizor, precum și celelalte aspecte sesizate ar aduce îngrădirea drepturilor asociației, iar aceste fapte nu pot fi considerate discriminare față de asociație. Totodată a solicitat să fie informat privind modul de adoptare al deciziilor și scopul asociației.

În urma audierii și primei deliberări a dosarului (15.10.2007) s-a propus părților mediere, conform **O.G. nr. 137/2000**, republicată, art. 19 lit. b. Mediarea a fost acceptată de petent (adresa înregistrată la CNCD cu **nr. 13.308/25.10.2007**), refuzată tacit de reclamat.

La 31.10.2007 petenta a depus la dosar o adresă prin care arată următoarele:

- din anul 2004 încearcă prin mai multe solicitări să îmbunătățească situația bolnavilor din Sanatoriul de Nevroze Predeal, arătând că există alei neasfaltate, instalații sanitare lipsă sau defecte, lipsesc patruți, saltele, perne, lenjerii, frigider, radiouri, aparate TV, mochetele sunt murdare, angajații sunt nepăsători, beneficiarii sunt supuși unor rele tratamente;

- din anul 1990 nu există o investiție majoră la Sanatoriul de Nevroze Predeal;

- activitatea sanatoriului este perturbat, nu se face nimic pentru remedierea situației;

- numărul de paturi a scăzut de la peste 200 la 165;

- nu există programe de terapie ambientală, beneficiarii se plimbă pe șoseaua Predeal - Pârâiul Rece - Râșnov, existând pericolul accidentului.

Adresa este completată cu o listă de solicitări înaintate diferitelor autorități care au refuzat să le ia în considerare. Pe listă figurează solicitări privind:

- amenajarea spațiului verde existent, necesar pacienților;
- înființarea unui Centru Comunitar de Sănătate Mintală pentru terapii complementare;
- acordarea rețetelor compensate sau gratuite, asigurarea continuității eliberării medicamentelor.

Petenta anexează documente în susținerea celor afirmate.

La a doua deliberare (07.11.2008) propunerea de constatare a discriminării nu a primit cvorumul necesar (4 pentru 1 împotriva), în urma căreia s-a decis discutarea situației cu reprezentanții reclamatului.

Întrucât nu s-a întâmplat nimic în acest sens, la data de 28.11.2007 dosarul a fost introdus din nou în deliberare. Existând 3 voturi pentru constatarea faptelor de discriminare și 3 voturi împotriva, s-a decis investigarea faptelor sesizate.

Investigația dispusă la 29.11.2007 s-a finalizat la 27.05.2008.

Prin **Adresa nr. 3.385/27.02.2008** au fost formulate un set de întrebări adresate de CNCD către reclamat. Răspunsurile au fost acordate prin **Adresa nr. 12.153/25.03.2008** a reclamatului (înregistrată la CNCD cu **nr. 4.842/26.03.2008**).

Întrebare: Care a fost bugetul alocat pentru anul 2006 și pentru anul 2007 Sanatoriului de Nevroze Predeal?

Răspuns: 2184,96 (nu s-a specificat care este unitatea de măsură) pentru anul 2006, 3048,78 pentru anul 2007.

Întrebare: Care este numărul de paturi la Sanatoriul de Nevroze Predeal?

Răspuns: 160.

Întrebare: Care a fost totalul zilelor de spitalizare în anul 2006 și anul 2007 la Sanatoriul de Nevroze Predeal?

Răspuns: 33.462 pentru anul 2006, 33.746 pentru anul 2007.

Întrebare: Care a fost bugetul alocat pentru anul 2006 și pentru anul 2007 Spitalului Fundeni?

Răspuns: 131.862,07 (nu s-a specificat care este unitatea de măsură) pentru anul 2006, 164.376,15 pentru anul 2007.

Întrebare: Care este numărul de paturi la Spitalul Fundeni?

Răspuns: 1.118.

Întrebare: Care a fost totalul zilelor de spitalizare în anul 2006 și anul 2007 la Spitalul Fundeni?

Răspuns: 398.782 pentru anul 2006, 426.837 pentru anul 2007.

Întrebare: Care este modul de calcul al bugetelor alocate pentru spitale și sanatorii din România?

Răspuns: spitalele publice sunt instituții publice autonome finanțate integral din venituri proprii și funcționează pe principiul autonomiei financiare. Spitalele au obligația de a fundamenta cheltuielile în raport cu acțiunile și obiectivele din anul bugetar pe titluri, articole și alineate.

Solicităm totodată să ni se pună la dispoziție toate rapoartele întocmite în urma controalelor efectuate în sanatoriile pentru persoanele cu dizabilități mentale realizate în cursul anului 2006 și 2007.

Răspuns: Direcția de Control a Ministerului Sănătății Publice nu a efectuat în perioada 2006-2007 activități de control la sanatorii pentru persoane cu dizabilități mentale.

La audierea din 27.05.2008 petenta a depus concluzii scrise arătând următoarele:

- nu au fost luate în considerare solicitările privind recondiționarea, completarea și amenajarea aleilor; achiziționarea de bănci, mese, foisor; amenajarea spațiului verde;

- pe spațiul sanatoriului au fost construite imobile în mod ilegal;

- sanatoriul este subfinanțat, nu sunt suficiente alimente și medicamente, lipsesc dotări cum ar fi lenjerie, paturi, saltele, mobilier, mochete, aparate radio și TV etc.;

- ultima reparație capitală a clădirii a fost efectuată în 1990;

- sanatoriul nu a fost cuprins în programul național de psihiatrie, nu se atrag fonduri de la UE.

Depune acte în susținerea celor afirmate.

În urma studierii dosarului, petenta a depus concluzii scrise (înregistrate cu nr. **7.916/04.06.2008** la CNCD) în care, referitor la cele sesizate și care formează obiectul petiției supus soluționării, față de cele arătate anterior, specifică faptul că invocă îngrădirea dreptului beneficiarului la o viață decentă, condiții normale de tratament, terapie și recuperare.

VI. Motivele de fapt și de drept

În fapt, Colegiul Director reține că petenta, asociație având ca scop protejarea persoanelor cu probleme de sănătate mentală, consideră discriminatorie situația existentă în Sanatoriul de Nevroze Predeal.

Din datele depuse la dosar de reclamat reiese că raportul dintre numărul de paturi la Spitalul Fundeni (Spitalul Fundeni a fost ales aleatoriu pentru comparație) și numărul de paturi la Sanatoriul de Nevroze Predeal este 6,99, raportul zilelor de spitalizare pentru anul 2007 este 12,65, raportul bugetului pe anul 2007 este 53,92, ceea ce arată o semnificativă subfinanțare a Sanatoriului de Nevroze Predeal. Un pat la Sanatoriul de Nevroze Predeal a costat 19,05 (unitate nespecificată), la Spitalul Fundeni 147,03 (de aproape 8 ori mai mult); o zi de spitalizare la Sanatoriul de Nevroze Predeal 0,09 la Spitalul Fundeni 0,39 (de peste 4 ori mai mult).

Nu există criteriile stabilite privind finanțarea spitalelor publice, care să țină cont de numărul de paturi, numărul de zile de spitalizare, de specificul fiecărui spital și de alte criterii relevante. Practic depinde de managerul spitalelor (și de relațiile personale ale managerilor) ce bugete obțin pentru spitalele în care lucrează.

În ciuda promisiunilor privind verificarea sistematică a spitalelor pentru persoane cu dizabilități mentale, Direcția de Control a Ministerului Sănătății Publice nu a efectuat în perioada 2006-2007 activități de control.

În drept, Colegiul Director reține următoarele:

Constituția României, prin art. 16 alin. 1 garantează dreptul la egalitate: „Cetățenii sunt egali în fața legii și a autorităților publice, fără privilegii și fără discriminări”. Potrivit **Constituției României**, art. 20 alin 1, „Dispozițiile constituționale privind drepturile și libertățile cetățenilor vor fi interpretate și aplicate în concordanță cu Declarația Universală a Drepturilor Omului, cu pactele și cu celelalte tratate la care România este parte.

Convenția Europeană a Drepturilor Omului, art 14 prevede: „Exercitarea drepturilor și libertăților recunoscute de prezenta convenție trebuie să fie asigurată fără nici o deosebire bazată, în special, pe sex, rasă, culoare, limbă, religie, opinii politice sau orice alte opinii, origine națională și socială, apartenență la o minoritate națională, avere, naștere sau orice altă situație”.

Protocolul nr. 12 la Convenția Europeană a Drepturilor Omului, art 1 prevede interzicerea generală a discriminării:

„Exercitarea oricărui drept prevăzut de lege trebuie să fie asigurată fără nici o discriminare bazată, în special, pe sex, pe rasă, culoare, limbă, religie, opinii politice sau orice alte opinii, origine națională sau socială, apartenență la o minoritate națională, avere, naștere sau oricare altă situație.”

Ordonanța Guvernului nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare (în continuare **O.G. nr. 137/2000**), republicată, la art. 2 alin. 1 stabilește: „Potrivit prezentei ordonanțe, prin discriminare se înțelege orice deosebire, excludere, restricție sau preferință, pe bază de rasă, naționalitate, etnie, limbă, religie, categorie socială, convingeri, sex, orientare sexuală, vârstă, handicap, boală cronică necontagioasă, infectare HIV, apartenență la o categorie defavorizată, precum și orice alt criteriu care are ca scop sau efect restrângerea, înlăturarea recunoașterii, folosinței sau exercitării, în condiții de egalitate, a drepturilor omului și a libertăților fundamentale sau a drepturilor recunoscute de lege, în domeniul politic, economic, social și cultural sau în orice alte domenii ale vieții publice.”

Conform art 2, alin. (4) din **O.G. nr. 137/2000**, republicată: „Orice comportament activ ori pasiv care, prin efectele pe care le generează, favorizează sau defavorizează nejustificat ori supune unui tratament injust sau degradant o persoană, un grup de persoane sau o comunitate față de alte persoane, grupuri de persoane sau comunități atrage răspunderea contravențională conform prezentei ordonanțe, dacă nu intră sub incidența legii penale.”

Art. 2 alin. 3 din **O.G. nr. 137/2000**, republicată definește discriminarea indirectă: „Sunt discriminatorii, potrivit prezentei ordonanțe, prevederile, criteriile sau practicile aparent neutre care dezavantajează anumite persoane, pe baza criteriilor prevăzute la alin. (1), fata de alte persoane, în afară cazului în care aceste prevederi, criterii sau practici sunt justificate obiectiv de un scop legitim, iar metodele de atingere a aceluși scop sunt adecvate și necesare.”

Art. 10 al **O.G. nr. 137/2000**, republicat, prevede: „Constituie contravenție, conform prezentei ordonanțe, dacă fapta nu intra sub incidența legii penale, discriminarea unei persoane fizice, a unui grup de persoane din cauza

apartenenței acestora ori a persoanelor care administrează persoana juridică la o anumită rasă, naționalitate, etnie, religie, categorie socială sau la o categorie defavorizată, respectiv din cauza convingerilor, vârstei, sexului sau orientării sexuale a persoanelor în cauza prin:

a) refuzarea acordării serviciilor publice administrative și juridice;

b) refuzarea accesului unei persoane sau unui grup de persoane la serviciile de sănătate publică — alegerea medicului de familie, asistenta medicală, asigurările de sănătate, serviciile de urgență sau alte servicii de sănătate;

c) refuzul de a vinde sau de a închiria un teren sau imobil cu destinație de locuință, cu excepția situației în care aceasta restrângere este justificată obiectiv de un scop legitim, iar metodele de atingere a aceluși scop sunt adecvate și necesare;

d) refuzul de a acorda un credit bancar sau de a încheia orice alt tip de contract, cu excepția situației în care aceasta restrângere este justificată obiectiv de un scop legitim, iar metodele de atingere a aceluși scop sunt adecvate și necesare;

e) refuzarea accesului unei persoane sau unui grup de persoane la serviciile oferite de teatre, cinematografe, biblioteci, muzee și expoziții, cu excepția situației în care aceasta restrângere este justificată obiectiv de un scop legitim, iar metodele de atingere a aceluși scop sunt adecvate și necesare;

f) refuzarea accesului unei persoane sau unui grup de persoane la serviciile oferite de magazine, hoteluri, restaurante, baruri, discoteci sau de orice alți prestatori de servicii, indiferent dacă sunt în proprietate privată ori publică, cu excepția situației în care aceasta restrângere este justificată obiectiv de un scop legitim, iar metodele de atingere a aceluși scop sunt adecvate și necesare;

g) refuzarea accesului unei persoane sau unui grup de persoane la serviciile oferite de companiile de transport în comun - prin avion, vapor, tren, metrou, autobuz, troleibuz, tramvai, taxi sau prin alte mijloace -, cu excepția situației în care aceasta restrângere este justificată obiectiv de un scop legitim, iar metodele de atingere a aceluși scop sunt adecvate și necesare;

h) refuzarea acordării pentru o persoană sau un grup de persoane a unor drepturi sau facilități.”

Privind probarea faptelor de discriminare, **O.G. nr. 137/2000** stabilește: „Persoana interesată are obligația de a dovedi existența unor fapte care permit a se presupune existența unei discriminări directe sau indirecte, iar persoanei împotriva căreia s-a formulat sesizarea îi revine sarcina de a dovedi că faptele nu constituie discriminare” (art. 20, alin. 6).

Colegiul director a analizat rapoartele critice la adresa Guvernului României formulate de Comisia Europeană privind situația bolnavilor din spitalele pentru persoane cu boli mintale.

Colegiul director a analizat și **Memorandumul adresat guvernului cu privire la tratamentul persoanelor internate în secții și spitale de psihiatrie** al Amnesty International din 2004 care arată o serie de abuzuri și deficiențe existente în spitalele de psihiatrie. La 11 martie 2004 Ministerul Sănătății a

promis controale în aceste spitale în scopul îmbunătățirii tratamentului și a îngrijirilor medicale.

În mod similar, Colegiul director a analizat și studiul elaborat de Centrul de Resurse Juridice în 2007, intitulat ***Mecanismele de protecție a persoanelor cu dizabilități mintale din instituțiile medico-sociale: de la iluzie la realitate***, constatând că în ciuda promisiunilor Guvernului României situația persoanelor internate în spitale de psihiatrie a rămas neschimbată.

Colegiul Director a reținut că Ministerul Sănătății Publice, prin ***Adresa nr. 10.771/26.09.2007***, nu a considerat că reducerea numărului de paturi, lipsa aparaturii medicale, dotarea insuficientă cu aparate radio și televizor, precum și celelalte aspecte sesizate ar aduce îngrădirea drepturilor asociației, iar aceste fapte nu pot fi considerate discriminare față de asociație. Astfel a recunoscut implicit aceste fapte, fără să cunoască prevederea art. 28 al. 1 al ***O.G. nr. 137/2000***, republicată, conform căruia „*Organizațiile neguvernamentale care au ca scop protecția drepturilor omului sau care au interes legitim în combaterea discriminării au calitate procesuala activă în cazul în care discriminarea se manifestă în domeniul lor de activitate și aduce atingere unei comunități sau unui grup de persoane.*”

În timp ce petenta a probat cele afirmate prin adrese anexate, poze reclamatul nu a dovedit contrariul, ci a susținut doar că cele afirmate nu reprezintă discriminare, fără probe sau argumente juridice. Conform principiului împărțirii sarcinii probei, „*persoana interesată are obligația de a dovedi existența unor fapte care permit a se presupune existența unei discriminări directe sau indirecte, iar persoanei împotriva căreia s-a formulat sesizarea îi revine sarcina de a dovedi că faptele nu constituie discriminare*” (art. 20, alin. 6 al ***O.G. nr. 137/2000***).

Colegiul director constată că Spitalul Fundeni nu este într-o situație analoagă cu Sanatoriul de Nevroze Predeal.

În soluționare petiției Colegiul director s-a raportat și la jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului care, legat de articolul 14 (*Interzicerea discriminării*) al ***Convenției Europene a Drepturilor Omului***, ratificată de ***România prin Legea 30/1994***, a apreciat că diferența de tratament devine discriminare, în sensul articolului 14 din ***Convenție***, atunci când se induc distincții între situații analoage și comparabile fără ca acestea să se bazeze pe o justificare rezonabilă și obiectivă. Instanța europeană a decis în mod constant că pentru ca o asemenea încălcare să se producă „*trebuie stabilit că persoane plasate în situații analoage sau comparabile, în materie, beneficiază de un tratament preferențial și că această distincție nu-și găsește nici o justificare obiectivă sau rezonabilă*”. Astfel, Curtea a apreciat prin jurisprudența sa, că statele contractante dispun de o anumită marjă de apreciere pentru a determina dacă și în ce măsură diferențele între situații analoage sau comparabile sunt de natură să justifice distincțiile de tratament juridic aplicate. (FREDIN împotriva SUEDEI, parag. 60, 23 iunie 1993, HOFFMAN împotriva AUSTRIEI, parag. 31, 28 septembrie 1995, SPADEA și SCALAMBRINO împotriva Italiei, 22 octombrie 1996 STUBBINGS și alții împotriva REGATULUI UNIT, parag. 75). În hotărârea dată în cazul THLIMMENOS împotriva GRECIEI din 6 aprilie 2000, Curtea a concluzionat că

„dreptul de a nu fi discriminat, garantat de Convenție, este încălcat nu numai atunci când statele tratează în mod diferit persoane aflate în situații analoage, fără a oferi justificări obiective și rezonabile, dar și atunci când statele omit să trateze diferit, tot fără justificări obiective și rezonabile, persoane aflate în situații diferite, necomparabile”.

În concluzie, Colegiul director consideră că dezinteresul manifestat de reclamat față de spitalele pentru persoane cu dizabilități mentale prin neefectuarea niciunui control într-o perioadă de doi ani, subfinanțarea Spitalului de Nevroze Predeal, a avut ca efect apariția unor condiții improprii tratamentului bolnavilor, ceea ce reprezintă o deosebire pe bază de dizabilitate care are ca efect restrângerea dreptului la tratament medical, reprezentând discriminare indirectă conform art. 2 alin. 3 coroborat cu art. 10 lit. b al **O.G. nr. 137/2000**, republicată. Totodată acest comportament pasiv, prin efectele pe care le generează, defavorizează nejustificat un grup de persoane, cel al beneficiarilor Spitalului de Nevroze Predeal, ceea ce reprezintă faptă contravențională conform art. 2 alin. 4 al **O.G. nr. 137/2000**, republicată.

Colegiul director consideră că Ministerul Sănătății Publice ar trebui să elaboreze un set de măsuri afirmative pentru schimbarea situației bolnavilor din spitalele pentru persoane cu dizabilități mentale.

Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării nu are competența materială de a se pronunța privind construcțiile efectuate în incinta sau în vecinătatea sanatoriului, conflictele privind proprietatea terenului.

Față de cele de mai sus, în temeiul art. 20 alin. (2) din **O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare**, republicată, cu unanimitate de voturi ale membrilor prezenți la ședință

COLEGIUL DIRECTOR HOTĂRĂȘTE:

1. Constatarea existenței unui tratament discriminatoriu al bolnavilor conform art. 2 alin. 3 al **O.G. nr. 137/2000**, republicată;
2. Recomandă Ministerului Sănătății Publice să asigure tratamentul adecvat al persoanelor internate în Sanatoriul de Nevroze Predeal, în general al persoanelor care suferă de boli mintale, inclusiv prin elaborarea unor criterii obiective de finanțare a unităților sanitare (spitale și sanatorii) și verificarea periodică a acestora.
3. O copie a prezentei hotărâri se va comunica părților.

VII. Modalitatea de plată a amenzii - Nu este cazul.

VIII. Calea de atac și termenul în care se poate exercita

Prezenta hotărâre poate fi atacată în termenul legal potrivit **O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea faptelor de discriminare și Legii nr. 554/2004 a contenciosului administrativ.**

Membrii Colegiului director prezenți la ședință

COMȘA CORINA NICOLETA – Vicepreședintă

GERGELY DEZIDERIU – Membru

HALLER ISTVÁN – Membru

IONIȚĂ GHEORGHE – Membru

TRUINA ROXANA PAULA – Membru

VASILE ANA MONICA – Membru

Data redactării 17.06.2008

Notă: Hotărârile emise de Colegiul Director al Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării potrivit prevederilor legii și care nu sunt atacate în termenul legal, potrivit **O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea faptelor de discriminare și Legii 554/2004 a contenciosului administrativ,** constituie de drept titlu executoriu.

